

УДК 342.9:349.6(477)

DOI 10.37749/2308-9639-2026-4(280)-6

О. В. ЦИБЕНКО,

кандидат юридичних наук,

адвокат, керівник Адвокатського об'єднання

«Юридична консультація № 2 Шевченківського району міста Києва»

ORCID: orcid.org/0009-0000-9591-0629

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ПРОТИДІЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті досліджено основні напрями протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні крізь призму їх правової природи, змісту та місця в системі публічно-правового реагування. Обґрунтовано, що така протидія має комплексний характер і не зводиться до одного виду державного впливу, оскільки охоплює взаємопов'язані превентивний, контрольний, юрисдикційний і відновлювальний напрями. Встановлено, що превентивний напрям пов'язаний із формуванням режиму екологічно безпечної поведінки, правовим інформуванням, а також усуненням причин і умов правопорушень, тоді як контрольний спрямований на виявлення екологічно небезпечної діяльності, фіксацію порушень, збирання доказової інформації та оперативне припинення протиправних дій.

Доведено, що юрисдикційний і компенсаційно-відновлювальний напрями мають завершальний характер, оскільки через них здійснюються кваліфікація порушення, застосування відповідного виду юридичної відповідальності, відшкодування шкоди та відновлення порушеного екологічного правопорядку. Окрему увагу приділено напрямам удосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії правопорушенням у сфері охорони довкілля в умовах сучасних екологічних, інституційних і воєнних викликів.

Аргументовано, що першочергового значення набувають системне оновлення нормативної та процедурної основи реагування, приведення природоохоронних проваджень до внутрішньо узгодженої моделі адміністративної процедури, уніфікація правил доказування екологічної шкоди, закріплення єдиних вимог до мотивування рішень контролюючих органів і процесуальна синхронізація дій органів екологічного контролю, поліції, органів місцевого самоврядування та судових інституцій.

Водночас обґрунтовано необхідність інституційного посилення державного екологічного контролю, цифровізації моніторингу, створення інтегрованих екологічних інформаційних ресурсів, стандартизації процедур документування воєнної шкоди довкіллю та узгодження національного механізму реагування з європейськими підходами. Зроблено висновок, що лише єдність превентивного, контрольного, юрисдикційного й відновлювального напрямів формує цілісний механізм охорони довкілля та забезпечує належний рівень екологічної безпеки держави.

Ключові слова: напрями протидії, екологічні правопорушення, охорона навколишнього природного середовища, адміністративно-правове забезпечення, екологічна безпека, державний екологічний контроль.

Постановка проблеми. Конституція України прямо відносить забезпечення екологічної

безпеки і підтримання екологічної рівноваги до обов'язків держави, а також закріплює

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування шкоди, завданої порушенням цього права. Зі свого боку Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [1] встановлює, що порушення природоохоронного законодавства тягне дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність, а шкода, заподіяна внаслідок таких порушень, підлягає компенсації, як правило, в повному обсязі. Наведене свідчить про те, що напрями протидії екологічним правопорушенням мають визначатися з урахуванням превентивної, контрольної, юрисдикційної та відновлювальної функцій держави.

Цими напрямами є попередження екологічних правопорушень через встановлення обов'язкових правил екологічно безпечної поведінки, контроль за ризиковою діяльністю та доступ до екологічної інформації, своєчасне виявлення і припинення порушень за допомогою державного екологічного контролю, адміністративного нагляду та процедурного реагування, притягнення винних осіб до юридичної відповідальності у межах адміністративних, цивільних і кримінальних механізмів; по-четверте, компенсація шкоди та відновлення порушеного екологічного правопорядку. Особливого значення в сучасних умовах набуває саме адміністративно-правовий вимір цих напрямів, оскільки він поєднує управління, контроль, прийняття індивідуальних адміністративних актів, оскарження рішень і координацію діяльності уповноважених органів у єдиному механізмі реагування. Саме тому дослідження напрямів протидії правопорушенням у сфері охорони довкілля є необхідним для виявлення слабких місць чинної моделі правового забезпечення та вироблення науково обґрунтованих підходів до її подальшого вдосконалення.

Стан дослідження проблеми. Дослідження проблеми визначення напрямів протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні свідчить, що наукова думка насамперед розвивалася через категорії екологічної безпеки та адміністративно-правового забезпечення.

І. Личенко у праці про поняття й ознаки адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки [2] окреслює його як комплексну правову конструкцію, пов'язану з публічним управлінням, адміністративним контролем, превенцією екологічних ризиків і покаранням за порушення законодавства. М. Сірант [3], досліджуючи інструментальну основу механізмів адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки, акцентує на правовому статусі органів виконавчої влади, адміністративно-правових режимах охорони природних об'єктів, системі засобів охорони та відповідальності за екологічні правопорушення. Наведені праці заклали теоретичну основу для розуміння того, що напрями протидії екологічним правопорушенням охоплюють не лише санкційне реагування, а й профілактику, контроль, процедурне оформлення рішень і публічно-владну координацію.

Інший напрям дослідження пов'язаний із адміністративно-деліктною проблематикою, де головну увагу зосереджено на кваліфікації правопорушень, підставах відповідальності та видах стягнень. О. Базан [4] аналізує адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища як окремий сегмент правового реагування, підкреслюючи складність нормативної конструкції та практичної кваліфікації таких діянь. С. Кідалов і В. Сніжна [5] розширюють цей підхід, досліджуючи не лише адміністративні стягнення і примус, а й причини вчинення екологічних правопорушень та механізми їх попередження. У цьому контексті опрацьовується саме каральний і юрисдикційний напрями протидії, проте значно менш розробленими залишилися питання узгодження цих напрямів із превентивними та відновлювальними механізмами.

Наступний напрям становлять дослідження адміністративних процедур і міжінституційної взаємодії. Г. Манько [6] зауважує, що протидія порушенням у природоохоронній сфері повинна здійснюватися через чітко структуровану адміністративну процедуру, яка охоплює прийняття заяви, розгляд

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

справи, прийняття рішення, його оскарження та виконання. О. Яра, О. Улютіна та О. Калмикова [7] переносять акцент на взаємодію правоохоронних і контролюючих органів, підкреслюючи значення інформаційного обміну, послідовності контрольної та правоохоронної стадій і координації між різними суб'єктами реагування. Отже, наведені праці наближають дослідження до практичного виміру й показують, що напрямками протидії слід вважати не лише відповідальність, а й адміністративну процедуру, контроль, документування, міжвідомчу взаємодію та доказове забезпечення.

Водночас праця Н. Макаренко та О. Макаренка про правове забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану [8] засвідчує актуалізацію ще одного напрямку протидії екологічним правопорушенням, пов'язаного з фіксацією екологічної шкоди, завданої воєнними діями, посиленням кримінально-правового реагування на такі посягання та виробленням спеціальних процедур документування збитків. З огляду на викладене, можна дійти висновку, що нерозкритими залишаються питання побудови єдиної класифікації напрямів протидії екологічним правопорушенням, чіткого розмежування превентивного, контрольного, юрисдикційного та відновлювального напрямів, інтеграції цифрового моніторингу в доказову систему, а також узгодження національної моделі реагування з європейськими стандартами забезпечення дотримання екологічних норм. Отже, окреслена проблематика вже має вагомий науковий доробок, проте її системне осмислення ще не є завершеним, оскільки наявні праці переважно висвітлюють окремі елементи протидії, а не її цілісну модель.

Метою дослідження є з'ясування основних напрямів протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні, визначення їх змісту, правової природи та місця у системі публічно-правового реагування, а також обґрунтування напрямів удосконалення відповідного адміністративно-правового забезпечення.

Відповідно до поставленої мети завданнями дослідження є: розкрити поняття, зміст і правову природу основних напрямів протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні; дослідити місце превентивного, контрольного, юрисдикційного та відновлювального напрямів у системі публічно-правового реагування на екологічні правопорушення; обґрунтувати напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії правопорушенням у сфері охорони довкілля з урахуванням сучасних екологічних, інституційних і воєнних викликів.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у тому, що вперше комплексно визначено основні напрями протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні, уточнено їх зміст, правову природу та місце у системі публічно-правового реагування, а також обґрунтовано напрями вдосконалення відповідного адміністративно-правового забезпечення в сучасних екологічних і воєнних умовах.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що основні напрями протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні мають комплексну правову природу й не зводяться до одного виду державного реагування [9]. О. Стукаліна [10], досліджуючи екологічну злочинність, наголошує, що протидія їй потребує комплексного підходу, який охоплює вдосконалення законодавства, ефективні механізми моніторингу та міжнародну співпрацю; серед ключових детермінант екологічної злочинності авторка називає недосконале законодавство, слабкий контроль і низький рівень обізнаності громадськості. У проекції на загальну систему протидії екологічним правопорушенням це означає, що її першими базовими напрямками є превентивний і контрольний. Превентивний напрямок пов'язаний із формуванням режиму екологічно безпечної поведінки, правовим інформуванням і усуненням умов виникнення порушень, а контрольний – із виявленням екологічно небезпечної діяльності,

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

фіксацією порушень, збиранням доказової інформації та оперативним припиненням протиправних дій. Отже, зміст основних напрямів протидії має визначатися через логіку випереджувального впливу на екологічний ризик і через своєчасне реагування на вже виявлене порушення, а їх правова природа полягає у поєднанні регулятивного, охоронного і правоохоронного начал у межах єдиної публічно-правової системи.

Не менш важливим є юрисдикційний і компенсаційно-відновлювальний напрями протидії, через які забезпечується завершеність правового реагування на екологічні правопорушення. А. Демчук і Я. Ленгер у статті про юридичну відповідальність за екологічні правопорушення у сфері земельних відносин [11] встановлюють, що система юридичної відповідальності охоплює цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність, а її специфіка полягає у поєднанні каральних заходів із зобов'язанням усунути наслідки правопорушення та відновити екологічний стан земель. Саме зазначений висновок має загальнометодологічне значення для досліджуваної теми, оскільки він показує, що напрями протидії екологічним правопорушенням необхідно розуміти не лише як шляхи виявлення і покарання порушника, а як послідовну систему дій, у якій після фіксації порушення відбуваються кваліфікація діяння, застосування відповідного виду юридичної відповідальності, відшкодування шкоди та відновлення порушеного екологічного правопорядку.

Таким чином, поняття основних напрямів протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища доцільно розкривати через чотири взаємопов'язані компоненти: превентивний, контрольний, юрисдикційний і відновлювальний, кожен із яких має власне функціональне призначення, але лише в сукупності формує цілісний механізм охорони довкілля.

Зазначається, що превентивний і контрольний напрями посідають вихідне місце у системі публічно-правового реагування на екологічні правопорушення, оскільки саме

вони спрямовані на недопущення протиправної поведінки ще до настання шкідливих наслідків для довкілля. Окреслений підхід простежується у статтях Д. Синюшка [12] і В. Теремецького [13], де запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду визначено як комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на обмеження, нейтралізацію та усунення дії детермінант протиправної поведінки, а до першочергових напрямів віднесено збереження природних ресурсів, виявлення і недопущення незаконних посягань, мінімізацію негативних чинників та охорону лісового фонду.

Водночас вчені акцентують увагу на значенні дозвільних засобів, експертизи, сертифікації та контролю за обігом ресурсів, що дає підстави визначати контрольний напрям як функціональне продовження превентивного: якщо превенція спрямована на недопущення правопорушення, то контроль забезпечує перевірку дотримання обов'язкових вимог, своєчасне виявлення ризику і його переведення у площину офіційного реагування. Саме тому в системі публічно-правової протидії превентивний і контрольний напрями мають первинний, випереджувальний характер і формують першу лінію охорони довкілля.

Юрисдикційний і відновлювальний напрями посідають завершальне, але не другорядне місце, оскільки саме через них досягається правова оцінка вчиненого порушення, застосування відповідного виду відповідальності та відновлення порушеного екологічного правопорядку. Зазначене підтверджується дослідженням В. Миколайця [14], у якому цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства розглянута як окремий механізм юридичного впливу, що має власні підстави й порядок застосування, а також спеціальні способи визначення розміру шкоди, заподіяної довкіллю. В. Миколаєць підкреслює, що застосування юридичної відповідальності слід розглядати як один із чинників забезпечення екологічно збалансованого природокористування, дотримання екологічного правопорядку та охорони навколишнього природного середовища.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

З огляду на це юрисдикційний напрям доцільно визначати як такий, що охоплює кваліфікацію порушення та реалізацію процедур юридичної відповідальності, тоді як відновлювальний напрям пов'язаний із компенсацією екологічних збитків, усуненням наслідків правопорушення та поверненням правовідносин у стан екологічної рівноваги. Отже, місце цих напрямів у системі публічно-правового реагування є завершальним і відновлювальним: вони підсумовують контрольне виявлення порушення, надають йому юридичної форми та забезпечують матеріальне й правове відновлення порушених екологічних благ.

На основі викладеного можна дійти до висновку, що напрями удосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії правопорушенням у сфері охорони довкілля насамперед пов'язане з потребою системного оновлення нормативної та процедурної основи реагування. Закон України «Про адміністративну процедуру» [15] вже встановлює загальні правила розгляду адміністративних справ, прийняття адміністративних актів, процедурних дій і рішень публічної адміністрації, а отже природоохоронні провадження мають бути приведені у внутрішню узгоджену модель із чітко визначеними стадіями фіксації порушення, збирання доказів, прийняття приписів, обмежувальних рішень, адміністративного оскарження та контролю за виконанням.

На цьому тлі першочерговими напрямами виступають усунення фрагментарності природоохоронних і деліктних норм, уніфікація процедур доказування екологічної шкоди, закріплення єдиних вимог до мотивування рішень контролюючих органів і процесуальна синхронізація дій екологічного контролю, поліції, органів місцевого самоврядування та судових інституцій. Отже, окреслена логіка переводить протидію екологічним правопорушенням із площини епізодичного реагування у площину стабільного адміністративно-правового механізму, орієнтованого на раннє виявлення ризику, належну фіксацію порушення і завершене правове переслідування.

Другий стратегічний напрям пов'язаний з інституційним посиленням державного екологічного контролю, цифровізацією моніторингу та адаптацією системи до воєнних і євроінтеграційних викликів. Уряд у 2025 році схвалив Стратегію реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, а в березні 2026 року вніс зміни до розпорядження щодо її реалізації, що підтверджує актуальність переходу від переважно каральної моделі до превентивної, ризик-орієнтованої та більш координованої системи реагування. Водночас Європейська комісія у звіті щодо України за 2025 рік зазначила, що Україна має певний рівень підготовки у сфері довкілля і зміни клімату та демонструє прогрес, але потребує подальшого зміцнення відповідальних органів, кращого застосування горизонтального екологічного законодавства, посилення моніторингу, збору даних і спроможності до впровадження екологічних процедур. Звідси випливає, що вдосконалення адміністративно-правового забезпечення має охоплювати чітке розмежування компетенції між суб'єктами реагування, посилення кадрової, аналітичної й лабораторної спроможності контрольних органів, створення інтегрованих цифрових масивів екологічних даних, стандартизованих процедур документування воєнної шкоди довкіллю та приведення національної моделі правоохоронних органів у відповідність до європейських підходів.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави дійти висновку, що напрями протидії правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні мають цілісну публічно-правову природу і повинні розглядатися не ізольовано, а як взаємопов'язана система превентивного, контрольного, юрисдикційного та відновлювального впливу.

Встановлено, що превентивний і контрольний напрями формують вихідний рівень охорони довкілля, оскільки орієнтовані на раннє виявлення екологічного ризику,

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

усунення причин правопорушень і недопущення заподіяння шкоди, тоді як юрисдикційний та відновлювальний напрями забезпечують завершеність правового реагування через кваліфікацію діяння, застосування відповідного виду юридичної відповідальності, компенсацію збитків та відновлення порушеного екологічного правопорядку. Саме в такій єдності окреслені напрями формують не набір окремих заходів, а системний механізм охорони довкілля, у якому адміністративно-правове забезпечення посідає центральне місце, бо поєднує правове регулювання, контроль, процедурне реагування, координацію суб'єктів і практичне втілення екологічної функції держави.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язувати з поглибленим опрацюванням кількох взаємопов'язаних напрямів. Насамперед потребує уточнення єдина доктринальна модель співвідношення превентивного, контрольного, юрисдикційного та відновлювального напрямів у системі

публічно-правового реагування, а також критерії оцінювання їх результативності не лише за кількістю виявлених порушень чи накладених санкцій, а за фактичним зниженням рівня екологічної протиправності та реальним відновленням довкілля. Окремій увазі потребують адміністративно-процедурні стандарти фіксації екологічної шкоди, цифровізація доказування, побудова інтегрованих екологічних реєстрів, координація між екологічним контролем, поліцією, органами місцевого самоврядування та судами, а також вироблення спеціальних правових механізмів документування шкоди, спричиненої збройною агресією, і гармонізація національної моделі реагування з європейськими стандартами *environmental compliance assurance*. Саме ці напрями формують наукове підґрунтя для подальшого вдосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії правопорушенням у сфері охорони довкілля в сучасних екологічних, інституційних і воєнних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text.
2. Личенко І. Поняття та ознаки адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2017. № 876. С. 163-169.
3. Сірант М. М. Інструментальна основа механізму адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки. Публічне право. 2020. № 3 (39). С. 113-122. DOI: doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-12.
4. Базан О. В. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 2 (23), т. 2. С. 110-114.
5. Кідалов С. О., Сніжна В. М. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища. Право. Людина. Довкілля. 2021. Т. 12, № 3. С. 119-130. DOI: doi.org/10.31548/law2021.03.15.
6. Манько Г. В. Стадії здійснення адміністративної процедури у сфері захисту довкілля та природних ресурсів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 65. С. 242-247. DOI: doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.44.
7. Яра О. С., Улютіна О. А., Калмикова О. В. Взаємодія правоохоронних та контролюючих органів у сфері забезпечення екологічної безпеки. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 11. С. 352-355.
8. Макаренко Н. А., Макаренко О. Ю. Правове забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 82, ч. 2. С. 201-209. DOI: doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.2.32.

9. Teremetskyi V., Popovych T., Poliakov Ye., Shchurat T., Terletskii A., Sidliar V. Sustainable Development: a Methodology for Combining Law, Economy, Ecology and Politics. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science*. 2025. Vol. 15, No. 4. P. 97-102. DOI: doi.org/10.31407/ijeess15.412.

10. Стукаліна О. В. Кримінологічна характеристика екологічної злочинності: особливості, детермінанти та напрями протидії. *Екологічне право*. 2025. Вип. 1. С. 61-67. DOI: doi.org/10.37687/2413-7189.2025.1.8.

11. Демчук А. М., Ленгер Я. І. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення у сфері земельних відносин в Україні. *Історико-правовий часопис*. 2024. Т. 23, № 2. С. 26-33. DOI: doi.org/10.32782/2409-4544/2024-2/4.

12. Синюшко Д. А. Загальносоціальні заходи запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 4, т. 2. С. 114-120. DOI: doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.21.

13. Теремецький В. І. Профілактика адміністративних деліктів у сфері використання й охорони лісового фонду України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 3. С. 71-77.

14. Миколаєць В. А. Цивільно-правова відповідальність за порушення екологічного законодавства. *Екологічне право*. 2022. Вип. 1-2. С. 40-45. DOI: doi.org/10.37687/2413-7189.2022.1-2-4.7.

15. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text

REFERENCES

1. Law of Ukraine on Environmental Protection, No. 1264-XII (1991, June 25). zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text.

2. Lychenko, I. (2017). Concept and features of administrative and legal support for environmental safety in Ukraine. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, (876), 163-169.

3. Sirant, M. M. (2020). Instrumental basis of the mechanism of administrative and legal regulation of environmental safety. *Public Law*, 3(39), 113-122. doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-12.

4. Bazan, O. V. (2018). Administrative liability for offenses in the field of environmental protection in Ukraine. *Prykarpattia Legal Bulletin*, 2(23), 2, 110-114.

5. Kidalov, S. O., & Snizhna, V. M. (2021). Administrative liability for offenses in the field of environmental protection. *Law. Human. Environment*, 12(3), 119-130. doi.org/10.31548/law2021.03.15.

6. Manko, H. V. (2021). Stages of administrative procedure in the field of environmental and natural resources protection. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, (65), 242-247. doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.44.

7. Yara, O. S., Uliutina, O. A., & Kalmykova, O. V. (2025). Interaction of law enforcement and controlling authorities in the field of ensuring environmental safety. *Legal Scientific Electronic Journal*, (11), 352-355.

8. Makarenko, N. A., & Makarenko, O. Yu. (2024). Legal support for environmental safety under martial law. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 82(2), 201-209. doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.2.32.

9. Teremetskyi, V., Popovych, T., Poliakov, Ye., Shchurat, T., Terletskii, A., & Sidliar, V. (2025). Sustainable development: A methodology for combining law, economy, ecology and politics. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science*, 15(4), 97-102. doi.org/10.31407/ijeess15.412.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

10. Stukalina, O. V. (2025). Criminological characteristics of environmental crime: Features, determinants, and directions of counteraction. *Environmental Law*, (1), 61-67. doi.org/10.37687/2413-7189.2025.1.8.

11. Demchuk, A. M., & Lenher, Ya. I. (2024). Legal liability for environmental offenses in the field of land relations in Ukraine. *Historical and Legal Journal*, 23(2), 26-33. doi.org/10.32782/2409-4544/2024-2/4.

12. Syniushko, D. A. (2023). General social measures for preventing criminal offenses in the field of the forest fund of Ukraine. *State and Regions. Series: Law*, 4(2), 114-120. doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.21.

13. Teremetskyi, V. I. (2020). Prevention of administrative delicts in the field of use and protection of the forest fund of Ukraine. *Actual Problems of Jurisprudence*, (3), 71-77.

14. Mykolaets, V. A. (2022). Civil liability for violation of environmental legislation. *Environmental Law*, 1-2, 40-45. doi.org/10.37687/2413-7189.2022.1-2-4.7.

15. Law of Ukraine on Administrative Procedure, No. 2073-IX (2022, February 17). zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text.

Tsybenko O. V. Determination of directions for combating administrative offences in the sphere of environmental protection.

The article examines the main directions of counteraction to violations in the environmental protection in Ukraine field through their legal nature prism, content and place in the system of public and legal response. It is substantiated that such counteraction is complex in nature and cannot be reduced to one type of state influence, since it encompasses interrelated preventive, control, jurisdictional and restorative directions.

It is established that the preventive direction is associated with the formation of a regime of environmentally safe behavior, legal information and elimination of the causes and conditions of violations, while the control direction is aimed at identifying environmentally hazardous activities, recording violations, collecting evidentiary information and promptly terminating illegal actions. It is proven that the jurisdictional and compensatory and restorative directions are final in nature, since through them the qualification of the violation, the application of the appropriate type of legal liability, compensation for damage and the restoration of the violated environmental law and order are carried out. Particular attention is paid to the areas of improving the administrative and legal support for combating environmental violations in the context of modern environmental, institutional and military challenges.

It is argued that the priority is to systematically update the regulatory and procedural framework for response, bring environmental protection proceedings into an internally coordinated model of administrative procedure, unify the rules for proving environmental damage, establish uniform requirements for motivating decisions of regulatory bodies and procedural synchronization of actions of environmental control, police, local government bodies and judicial institutions.

At the same time, the need for institutional strengthening of state environmental control, digitalization of monitoring, creation of integrated environmental data sets, standardization of procedures for documenting military damage to the environment and harmonization of the national response mechanism with European approaches is substantiated. It is concluded that only the unity of preventive, control, jurisdictional and restorative directions form a holistic mechanism for environmental protection and an appropriate level of environmental security of the state.

Keywords: directions of countermeasures, environmental offenses, environmental protection, administrative and legal support, environmental safety, state environmental control.